

gednek következtetni, ami sokszor bosszantóan hat. Palasovskynak nem kellene ilyen olcsó külső eszközökhöz folyamodnia, hogy lázadó mivoltát kifejezze. Természetesen ez a tipográfiai hatásvadászat sem új, hiszen már régóta és mindenfelé így akarnak határt vonni maguk s a többiek között azok, akik egyébként lényegileg még kevesebb újjal tudják meglepni az olvasót.

Palasovsky, mindenestre nem életideálunk s csak mint forradalmi jelenséget akceptáljuk, mely alkalmas a költői mesterséggel járó üres technikai fogások neveltségessé tételére. S annak, aki vérmérsékletileg keresi az újat, aki a korának megfelelő formát akarja kikristályosítani magából, annak át kell vágnia magát a kísérletezőkön is, akik — fájdalom — néha nagyon is kómikusan hatnak a maguk merészségében. Ennek oka rendszerint éppen az, hogy, az újításokat nyomon követő művészettfilozófiákat receptként fogadják el azok, akiknek vajmi kevés részük volt ez utóbbiak kijelentésében. Palasovsky nem kontár, bár amit mi akarunk, az nem olyan, mint a *Punalua*, de köze van ehhez is.

Jogosan fölmerül a kérdés ezek után, hogy vajjon érdemes-e a tradicionális művészet megkerülésével ezeken az utakon haladni s nem fog-e mindvégig gúnykacajba fulladni a Palasovskyak kísérlete? Ki lehet-e tépni az ember lelkéből a multat, meg lehet-e fosztani az érzékszerveket eredeti funkciójuktól s az értelmet a kontrollálás jogától, hogy mintegy bizzar álomban omoljunk bele ebbe a kavargásba? Ki tudja?

E sorok írója nem érzi magát jogosultnak arra, hogy e kérdésben döntsön s csak arra szeretné föl hívni a figyelmet, hogy a *Punalua*, épp úgy mint a többi hasonló teremtés, nem légürestérben látott napvilágot s hogy minden sorában hű tükre mindannak, ami körülöttünk lejátszódik. Hogy mit ér, azt nem tudja, de hogy létezik, azt tudomásul veszi s avval is tisztában van, hogy miért és miből keletkezett. S ki tudja? Talán eljön a kor, melyben mindenki meghódol a képtelenségek előtt, melyben mindenki édes bódulattal élvezi a nagy logikátlanságot, az érzékszervek játszi fölcsérélését s a művészet, mely ebből fog értéket kovácsolni, éppen olyan nagy missziót fog betölteni, mint már nagyon sokszor: el fogja feledtetni az emberekkel a mindennapi élet vaskalapos kényszerűségeit.

(Szeged.)

Berczeli Anzelm Károly.

A MAGYAR NÉP LAPJA.

Az alábbiak elmondására Balogh Józsefnek a *Magyar Szemle* januáriusi számában megjelent cikke készült. És az a meggyőződés, hogy annak, aki magyar néplapot akar szerkeszteni, követendő például igenis a Kolozsvárott megjelenő *Magyar Népet* kell vennie, melynél jobb néplapot eddig magyarul senki ki nem adott. Érdekes voltát egyébként Balogh József is elismeri, csak a végső következtetése az, hogy: „nem a kíváncsú típusnak adja valaminő példáját”. Merem állítani, hogy épen, mint típus követendő példa, ellenben a részletekben kell majd a helyi viszonyoknak megfelelő változtatásokat tenni.

Jól ismerem a *Magyar Nép* keletkezését és fejlődését. Tudom, hogy annak alapítói is „a nép lelki és erkölcsi nevelését” tűzték ki végcélul, mint Balogh József. De ezt nem azonnali eredménynek remélték, hanem programjuk betetőzésé-

nek. Előbb ott is — itt még inkább, — a nép bizalmát kellett megnyerni. Ha ez megvan, megmondja maga a nép, hogy mire van szüksége! Így lett a *Magyar Nép* 8 oldalasból előbb 12, ma 16 oldalas lappá, melynek 17.000 az előfizetője, legalább háromszor annyi az olvasója és legalább tízszer annyi a hálás tisztelője. Népszerűségének jellemzésére elég elmondanom, hogy ott, ahol én születtem, egy gazdaember napi egy liter tejet ad a póstásnak, hogy már pénteken este, megérkezése után azonnal kézbesítse a lapot, szombat délelőtt helyett. Ha van külső siker, akkor ez az!

A belső siker pedig abban van, hogy mindennemű állásfoglalásukban követik tanácsát az erdélyi magyarok.

Ennek titka nem az olcsóság csupán; hiszen láttuk, hogy a gyorsabb kézbesítésért is milyen áldozatra képesek. Fontosabb az, hogy a nép szükségét érzi a lap mindennemű tanácsadásának, s megbízik a tanácsadóiban. Miért? Azért, mert nem *népiesen* ír, hanem a népből kinőtt, de tőle lélekben soha, egy percre el nem szakadt emberek írják. Ezek az írók, mikor látogatóba vagy éppen vakációra hazamennek családotól a faluba, nem leereszkednek a néphez, hanem felüldülnek szülőfalújukban, s a falú népe nem ünnepli őket, hanem szeretettel, nyílt szívű bizalommal veszi körül, felkeresi őket, hogy egy kicsit elbeszélgessenek, vagy ők keressik fel egykori iskolatársaikat. Egyházi vizitációk, püspöki bérmautak, mind alkalom a *Magyar Nép* munkatársainak arra, hogy a nép szükségletét kipuhatolják. Kolozsvárott pedig a hetenként szokásos összejövetelek a fehérasztalnál arra jók, hogy a következő hetekre megcsinálják a kitapogatott szükséglet kielégítésének tervezetét, s kijelöljék mindenkinek a feladatát. Megy, a vidékre a parancs: okkorra, ezt, — írj meg, kérünk! A kibúvó, magakéretés, — nem szokás.

A Magyar Nép különben sem egyetlen eszköze az erdélyi magyar nép nevelésének. Szervesen kiegészíti a *Magyar Nép Naptára* és a *Magyar Nép Könyvtára*, melyeket ugyanaz a szerkesztőség, alapos tervszerűséggel csinál.

Még azt sem lehet mondani, hogy a *Magyar Nép* sikerének magyarázata egyedüli volta. Mert volt versenytársa is: a *Magyar Népűjság* és az *Erdélyi Barátság*, — ha a címekre jól emlékszem. Az utóbbi tán most is tengődik; az előző megbukott, pedig a községeknek kötelességük volt bizonyos számú példányra előfizetniök. A magam részéről kétségtelennek tartom, hogy a néplap kérdése első-sorban lélek kérdése; azon fordul meg, hogy a fennebb mondottak értelmében arra való emberek hajlandók-e szívvel-lélekkel befeküdni, s pár évi ingyen vagy olcsó munka kockázatát vállalni. A másik, amit kétségtelennek tartok az, hogy ezt a néplapot a fővárosból megcsinálni nem lehet. Mert ez, legalább az első pár esztendőben, nem — főleg nem — íróasztali munka.

És még egyet! A Néplap sikerének elengedhetetlen feltétele a nép tanítva nevelésének önzetlen és kizárólagos szolgálata. Mihelyt ez csak jelszó, melyet más célok köpenyegéül használnak, — már meg is bukott. Ellenben, ha valaki a nép nevelésének ügyét egész lélekkel szolgálja, idővel ő fogja azt minden tekintetben irányítani. A nép bizalmatlan, s nem egészen alaptalanul az; de hálás is, ha arra komolyan megpróbálnak.

(Szeged.)

Buday Árpád.